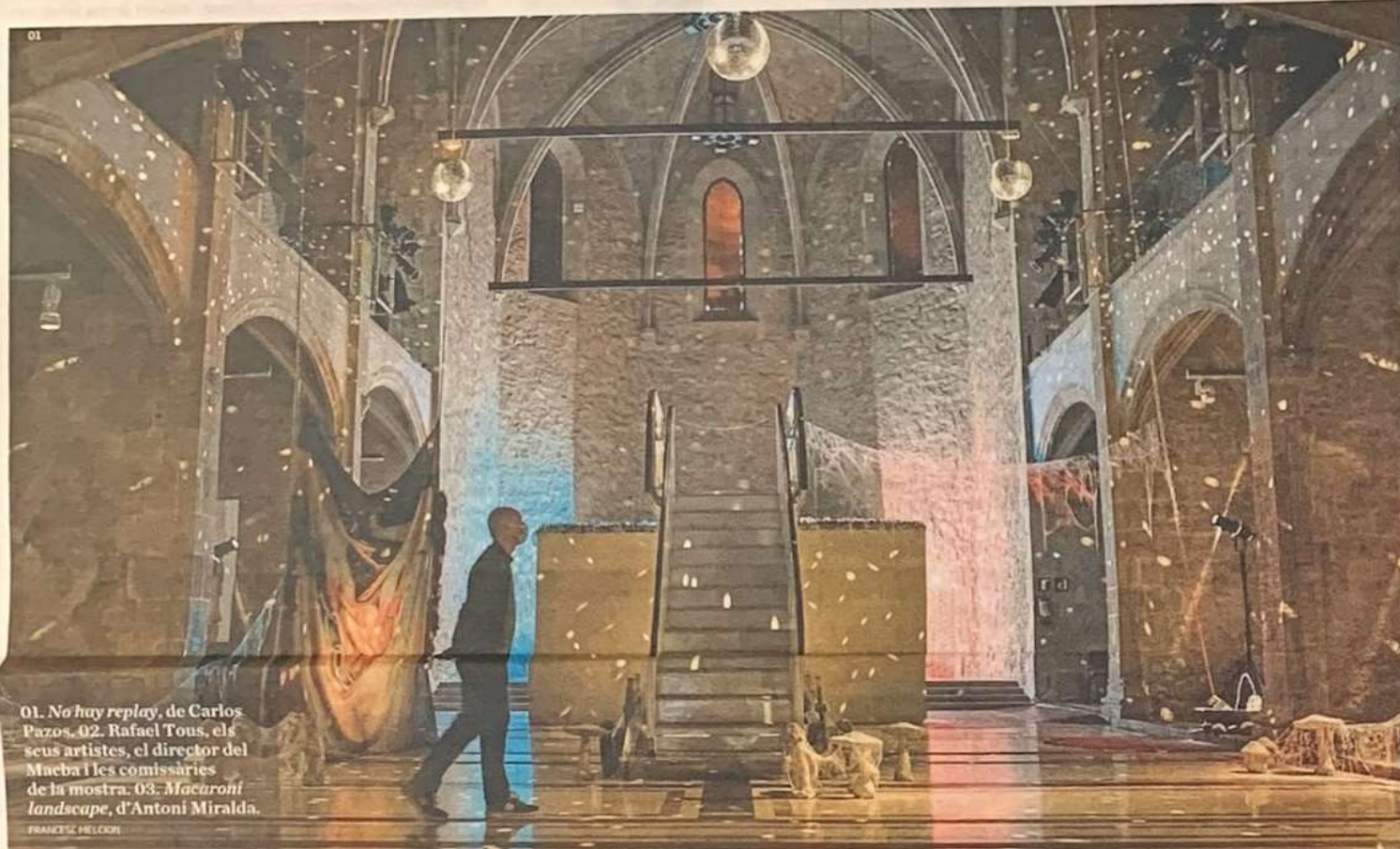

Cultura

ART

01. *No hay replay*, de Carlos Pazos. 02. Rafael Tous, els seus artistes, el director del Macba i les comissàries de la mostra. 03. *Macaroni landscape*, d'Antoni Miralda.

FRANCESC MELCÓ

ANTONI RIBAS TUR
BARCELONA

El col·leccionista que estima els artistes

El Macba presenta més d'un centenar d'obres de la gran donació d'art conceptual de Rafael Tous

Per amor a l'art, i als artistes. La presentació de la primera gran exposició al Macba amb una selecció de les 1.110 obres que va donar el col·leccionista Rafael Tous es va convertir ahir en un cant a l'amistat. Una dotzena d'artistes consagrats, com Francesc Abad, Carlos Pazos, Eugènia Balcells, Joan Rabascall, Antoni Miralda, Eulàlia Grau, Pere Noguera, Antoni Llena i Jordi Cerdà, es van reunir a l'atri del museu per fer-se una foto de família amb el col·leccionista i fundador de la sala Metrònom, que en molts casos va ser cabdal perquè poguessin desenvolupar les seves trajectòries. Les mostres d'afecte d'alguns d'ells cap a Tous van ser constants: "Va ser un col·leccionista que, més que interessar-se per l'art, es va interessar per l'art i pels artistes", deia Joan Rabascall. Per la seva banda, Eugènia Balcells recordava divertida que Tous va contestar un anunci que va posar a la premsa buscant algú que els deixés un local de franc per continuar fent cinema experimental amb els seus col·legues de Film Video Informació. "El Rafael és una persona entusiasta en tot el que fa, un amant de

les arts, amb una gran intuïció, i un defensor dels artistes", diu Àngels Ribé per correu electrònic, perquè no va poder ser a la inauguració.

L'exposició porta per títol *En temps real. La Col·lecció Rafael Tous d'art conceptual* i inclou 120 obres de 28 artistes, entre els quals també hi ha Jordi Benito, Antoni Muntadas, Fina Miralles, Àngels Ribé, Àngel Jové, Carmen Calvo, Eva Lootz, Jaume Xifra i Francesc Torres. En l'acte, Ferran García Sevilla es desmarcava de qualsevol protocol i es preguntava si unes obres que en el

Mecenes
"Més que per l'art, va interessar-se per l'art i els artistes", diu Joan Rabascall

seu moment van ser trencadores avui estan massa assimilades: "Quan fèiem això no teníem 60 fotògrafs al davant, sinó 60 policies! Això és una cosa molt simptomàtica: o això és una merda, o això ja no serveix per a res!", deia. També nega que fos un visionari de la massificació dels grans museus amb unes fotografies de l'any 1973 de la sala de *Las Meninas* plena de gent, titulades *Deixeu-me veure allò que no es veu. Las Meninas*.

La donació de Rafael Tous és la més important de la història del

Macba, que ara compta amb unes 6.000 obres a la col·lecció. Un cop més, el director de la institució, Ferran Barenblit, li va donar les gràcies: "Rafael Tous ha fet gran la paraula *generositat*", i Antònia Maria Perelló, la cap de la col·lecció, va posar en relleu que les obres que han rebut són "altament representatives" dels diferents artistes i com tot el gruix de treballs "ha posat a prova l'estructura del museu", perquè el seu ingrés va donar feina a tots els departaments, des dels dedicats al registre i la restauració fins al d'audiovisuals. "Són obres que hauríem anat a buscar", va subratllar Perelló.

La pandèmia del covid va endarrerir l'exposició mig any, i ahir Rafael Tous estava exultant: va dir que va comprar les obres "amb el cor" i mai com una inversió, i va posar en relleu que tenen "una vigència al·lucinant". "L'obra d'aquesta gent està tan profundament pensada que el seu missatge durarà per sempre", va subratllar.

L'impacte de Jordi Benito

La seva sala Metrònom va ser un espai d'art contemporani que va ser clau durant els anys en què encara no existia el Macba, i també perquè, a més d'art contemporani, va acollir concerts de música experimental i espectacles de dansa. Entre els plats

ILDEFONSO FALCONES, A JUJICI

El judici contra l'escriptor Ildelfonso Falcones i la seva esposa -acusats de defraudar 1,4 milions d'euros a Hisenda- va arrencar ahir. Un inspector va declarar que el matrimoni enviava els drets d'autor a paradisos fiscals.

THE BLAZE I ARCA, AL SÓNAR 2022

The Chemical Brothers, The Blaze, Arca, Channel Tres, Serpentinefeet, Joy Orbison i Louisahhh són els primers noms anunciats del Sónar 2022. El festival se celebrarà del 16 al 18 de juny de l'any vinent.

02

03

temps, com el cos com a primera matèria per fer art, la relació del cos amb la natura i la mateixa natura entesa com una matèria d'experimentació. A aquests artistes també els va interessar el poder de les imatges i dels mitjans de comunicació, la denúncia del consum capitalista desafortat, la crítica política i social, la semiòtica i l'experimentació del llenguatge i la poètica dels objectes quotidians. "El recorregut s'articula a través d'eixos conceptuals i, per tant, trobem els artistes en més d'un àmbit", diu Claudia Segura, conservadora de la col·lecció i també comissària de la mostra. "Són temàtiques que no només són vàlides durant els anys del conceptual, sinó que arriben fins als nostres dies", explica Perelló. A prop del *Supermercant* es poden veure els *Macaroni landscape*, d'Antoni Miralda, sobre menjar, cultura i la simbologia dels colors, i més endavant hi ha *Media site/media monuments (Washington D.C.)*, d'Antoni Muntadas, on dialoguen fotografies de fets com l'assassinat de l'opositor xilè a l'exili Orlando Letelier i manifestacions a favor dels drets civils i dels nadius americans amb unes altres d'actuals dels mateixos llocs per treure a la llum "l'omissió de la memòria política", diu l'artista.

La poesia dels objectes humils

Els dos artistes més representats a l'exposició són Francesc Abad i Pere Noguera. D'aquest últim es poden veure un conjunt dels seus objectes enfangats a l'àmbit de la poètica dels objectes, i a prop hi ha unes ceràmiques de Benet Ferrer que imiten un cubell ple de pintura, uns desembussadors i un drap. Com molts altres casos, Tous les va comprar al seu estudi i Ferrer ho ha recordat ara.

La segona part de l'exposició està ubicada a les sales de la col·lecció permanent de la primera planta, i les obres de la Col·lecció Tous, d'artistes com Pere Noguera, una altra vegada, i Francesc Torres, són les corresponents als anys 80 i 90.

"La relació de la col·lecció del museu amb la Col·lecció Tous és molt potent, perquè és cronològica i conceptual", diu Perelló. En aquestes sales torna a haver-hi treballs de gran format: primer es pot veure *Cicatiuri a la matriu*, del grup d'artistes CVA, una catifa de marcs esmicolats, i a continuació una sala monogràfica de Francesc Torres, on destaca *Avinguda de la Victòria*. Aquesta obra vol treure a la llum els trets comuns que tenen la guerra i els esports amb una filera de cascos militars davant d'una altra de cascos esportius. Precisament, segons una de les teories de l'origen del futbol, la primera pilota que es va xutar a Anglaterra va ser el cap d'un soldat romà.

Princesa d'Astúries per a la 'performer' pionera i radical Marina Abramovic

LAURA SERRA BARCELONA

El 2010 Marina Abramovic (Belgrad, 1946) es va instal·lar ella mateixa al MoMA de Nova York per presentar *L'artista és present*. Abramovic es va asseure en una cadira un total de 736 hores durant tres mesos mirant els visitants que s'acostaven a mirar-la als ulls. Un dels que hi van anar va ser Ulay, l'artista amb qui va començar la seva carrera i amb qui va protagonitzar accions del tot memorables als anys 70 i 80, quan es vestien i es comportaven com a bessons, i de qui es va separar amb una acció igualment mítica: *Els amants de la Gran Muralla*. Un va caminar per la muralla xinesa des d'un extrem, l'altre venia de la banda contrària i, quan van trobar-se, es van abraçar per última vegada. No s'havien vist des de llavors i Abramovic, 23 anys després al MoMA, es va emocionar i va allargar-li els braços. Amb Ulay (mort el 2020) havia protagonitzat *Death self*: els dos intèrprets unien els seus llavis i s'anaven passant l'aire fins que es quedaven sense oxigen i queien inconscients a terra.

Peces icòniques com aquestes li han valgut el premi Princesa d'Astúries de les Arts 2021, que es va donar a conèixer ahir i en el qual concorren 59 candidatures. Després de cinc dècades de trajectòria, es considera a ella mateixa, als 74 anys, com "l'àvia" de la performance. En realitat, però, s'ha de definir com a pionera i gran exponent internacional d'un art efímer que ella ha fet perdurable. El jurat destacava la seva recerca i experimentació per buscar "llenguatges originals d'una essència profundament humana". També assenyalava "la seva adhesió a l'avantguarda amb experiències commovedores que reclamen una intensa vinculació de l'espectador i la converteixen en una de les artistes més emocionants del nostre temps".

Abramovic va consolidar la performance dins els cercles més elitistes de l'art però també l'ha portat als més populars. En els últims anys la seva fama la precedeix com a una *celebrity*: ha col·laborat amb Lady Gaga, Jay-Z i James Franco, amb Bob Wilson va simular la seva mort en una òpera i ha fet peces de *body art*. Però també va guanyar el Lleó d'Or a Venècia el 2017, ha dirigit òpera i la Royal Academy of Arts li dedicarà una retrospectiva el 2023.

L'artista sèrbia Marina Abramovic. GERRY

forts de l'exposició hi ha tres macroinstal·lacions que es van poder veure a la sala Metrònom al llarg de l'any 1989: a la mateixa Metrònom, que ha tornat a obrir les portes per a l'ocasió (al carrer Fusina, 9), s'hi pot tornar a veure l'obra mítica de Jordi Benito *Les portes de Linars*, una obra en vuit parts amb tints rituals que inclou dos bous dissecats, diversos pianos, pedres de calç i una campana, amb els quals Benito hauria representat la col·lisió de les forces de la natura amb la cultura. Així mateix, aquesta obra va marcar un punt d'inflexió en la trajectòria de Benito, perquè en aquell moment va deixar de fer accions per concentrar-se en les instal·lacions, tot i que anys després, a la mateixa sala, es va fer clavar en un piano mentre el tocava el pianista Agustí Fernández.

En canvi, la gran instal·lació de Carlos Pazos a la Capella, titulada *No hay replay*, té un aire oníric. Com diu Perelló, aquesta obra parla sobre el fet que no hi ha "segones oportunitats". En paral·lel, es pot veure un seguit de peces més petites del mateix Pazos en què apareixen algunes de les seves obsessions com el sexe, els amors tràgics i la fama. Per acabar, a la torre del museu hi ha *Europa arqueologia de rescat*, de Francesc Abad, sobre l'origen de l'home. Entre les obres de grans di-

mensions també hi ha *Supermercant*, d'Eugènia Balcells, una peça que es va poder veure a la Sala Vinçon l'any 1976, i amb la qual va voler denunciar que tot està a la venda, començant per l'aire. "I tot continua igual", lamenta l'artista. Rafael Tous li va comprar moltes de les tires de plàstic amb els objectes més diversos que hi havia a la venda i, amb motiu de l'exposició, n'ha reproduït unes altres perquè l'obra s'assembla al màxim a la que es va poder veure aleshores. Malgrat que Balcells considera que l'obra és "un joc" i fa servir l'humor com un filtre per mirar la realitat, *Supermercant* va provocar que la seva àvia s'enfadés, perquè l'obra inclou una tira de preservatiu.

El cos, la natura, la política...

A les sales de l'edifici Meier l'exposició està organitzada en dos grans blocs: a la planta baixa hi ha un seguit de peces col·locades segons unes temàtiques que van ser transversals en els artistes i al llarg del

Especial Col·lecció Tous
El suplement 'Ara Diumenge' del dia 16 es dedicarà a la donació de Rafael Tous al Macba amb la participació d'analistes i artistes